

RUDYARD
KIPLING

POVÍDKY
ZEDNÁŘSKÉ LÓŽE

Michal

Michael

RUDYARD
KIPLING
POVÍDKY
ZEDNÁŘSKÉ LÓŽE

NOČNÍ HODOKVAS

*Nad kameníky svými, když kvádry tesali,
král Šalamoun kdys stanul a děl: „Až přijde čas,
chci byste česnek, chléb a víno schystali,
u stupňů trůnu budem slavit hodokvas.
Pak nikdo z bratří nesmí, že nepřijde, mi říct,
a přijde jako zednář, nic méně a nic víc.*

*Vyšlete rychlou šalupu do Tyra Hiramovi,
který tam pro nás nádherné dříví kácí,
a rcete, že ho vidět chcem zas pod vlastními krovky,
že bratři z blízka, z daleka se k hodu domů vrací,
a že se tuze těšíme zřít jejich drahou líc,
že přijdou jako zednáři, nic méně a nic víc.*

*I Hiramovi Abifu doneste tyto zvěsti,
jenž znamenitým mistrem je všech našich rudných hutí,
že já i bratři toužíme už po tom velkém štěstí,
kdy mezi námi zasedne a pohoduje s chutí
Nechť vezme úbor Bozrahův, neb ranní šat – víc nic.
A přijde jako zednář k nám, nic méně a nic víc.*

*Bůh pevné místo vykázal jak štěpům, tak i pláním,
dal fiku, cedru, yzopu i trní v světě podíl
a proto člověk k bližnímu neshlížej s pohrdáním,
když nikdo býti nemůže tím, čím se nenarodil.
A pokud o náš běží chrám, vyznávám z plných plic,
že svobodní jsme zednáři, nic méně a nic víc.“*

*Jak Šalamoun král nařídil, tak vykonáno bylo,
i byli mistři kladiva i širočiny tady,
i těch, kdož v dolech sidonských konají svoje dílo,
i vyšších stupňů velmožů tu byly celé řady.
A všichni k hodu zasedli a rozjasnili líc,
vždyť sešli se jak zednáři, nic méně a nic víc.*

*Kamenný lom je žhavější než Hiramovy hutě,
před bičem útrap není tu nižádný člověk jist,
na Libanonu ve slujích sních s větry rádí krutě,
a na pobřežích u Jaffy slyšíš jen větrů svist.
Však jednou za čas přinese sem posel králův vzkaz:
„Ó, bratři, zapomeňte béd a hlavy vztyčte zas!
Vy bratři chudých žebráků i králů přátelé,
vy druzi knížat, útrap všech zabudte vesele!
Vy zednáři jste, útrap všech zabudte vesele!“*

*Stínu Mirzy Mirkhonda s prosbou,
aby mi odpustil.*

ČLOVĚK PROTI ČLOVĚKU

Vypráví Abu Ali Jafir Bin Jakub-ul-Isfahani (Bůh nejlépe ví, jak to vskutku bylo), že dobrotivý Bůh, když se rozhodl ve své nevyzpytatelné vůli stvořit vynikajícího svého zástupce (Adama), vyslal, jak známo, věrného a osvědčeného archanděla Jibraila, aby sebral na Zemi hlínu, jíl a písek, různě zbarvené a různých vlastností, jak toho bylo zapotřebí k podstatě těla našeho neposkvrněného praotce. Když však sestoupil Jibrail, jak mu bylo poručeno, dolů na Zemi a vztáhl ruku, aby sebral, co mu bylo nařízeno, zachvěla se Země, vy-

pukla v nárek a počala ho snažně prosit. Jibrail však pravil: „Zůstaň klidná a raduj se, neboť chce On z tebe stvořit nejušlechtlejší stvoření, jež bylo kdy na světě – totiž dědice a nositele panství nad tebou po všechny věky.“ Země odpověděla: „Zapřísahám tě, upušt od svého úmyslu, aby později nestihlo neštěstí a zatracení toho, kdo má být ze mne stvořen, a aby nepadly důsledky tohoto neštěstí na mou hlavu. Nemám moci, abych se protivila vůli Nejvyššího, ale dovolávám se před tebou ochrany Alláhovy.“ Jibraila dojal nárek a malomyslnost Země a vrátil se do vstupní síně věčné blaženosti s prázdnýma rukama.

Pak sestoupil podle vůle Nejvyššího na zemi spravedlivý a přísný archanděl Michael, a když vyslechl pokorné prosby Země, i on se vrátil s prázdnýma rukama. Nakonec byl vyslán archanděl Azrael. Země se znovu dovolávala Boha a vzkřikla hlasem velikým, on však vztáhl ruku k jejím nadrům a vyrval z nich jíl a písku, kolik bylo třeba.

Když se vrátil do nebe, byl tázán, zda se Země zase dovolávala ochrany Alláhovy, nebo nikoliv. Azrael řekl: „Ano.“ I bylo mu odpověděno: *„Jestliže hledala útočiště u mne, proč jsi ji neušetřil?“* Azrael odpověděl: „Poslušnost (Tebe) je nad soustrast (s ní).“ I bylo mu odpověděno: *„Odstup ode mne! Budeš od této chvíle andělem smrti a odlučovati budeš duše lidí od jejich těl.“* Azrael vypukl v pláč a pravil: „Všichni lidé mne budou nenávidět.“ I bylo mu odpověděno: *„Řekl jsi sám, že poslušnost je nad soustrast. Promíchej jíl a písek a polož je mezi Tayifem a Mekkou, aby směs vyschla, než se naplní dnové.“*

Odešel tedy Azrael a učinil, jak mu bylo poručeno. Ve spěchu si však nevšiml, že vyrval ze Země s jílem i kameny, které byly s jílem v neustálém sváru již od stvoření světa. Ani je nevybral a nepoložil stranou.

V návalu smutku, že má být rozsévatelem smrti, vmísily se jeho slzy do směsi. Tím se stala látka pro Adamovo tělo nesourodou a nejednotnou, byla prolnuta vřelými krůpějemi a v rozporu sama se sebou ještě dříve, než nastala příčina k sváru.

Směs ležela pak po čtyřicet roků mezi Tayifou a Mekkou, aby vyschla. Po všech ten čas pronikalo ji milosrdenství Všemohoucího, který kynul deštům, aby ji orosily požehnáním a milostí a všemi dobrými vlastnostmi k ozdobě budoucího pokolení. V této době, jak se vypráví, vznášeli se nad směsí také andělé a mezi nimi Eblis, jenž byl zván Zatracený. Ten udeřil do směsi na vyvolené stvoření, když se tam sušila, a ozval se dutý zvuk. Eblis si prohlédl směs důkladněji, a když zjistil, že je nesourodá, nejednotná a proniknutá hořkými slzami, pravil: „Nepochybuji, že nabudu nad tím záhy moci, a bude velmi snadné, abych to uvedl v záhubu.“ (I tohle předvídal Věčný ve své vševědoucnosti.)

Když se naplnily dnové a měl být podřízen vůli člověka řetěz příčin a důsledků, jeho rozumu svěřena číše jeho přání a úmyslů a schránka jeho těla měla být rozjasněna dechem života, přivedl archanděl Jibrail na rozkaz Všemohoucího duši k tomuto tělu. Ale čistá a něžná duše vzpírala se z počátku vstoupit do špinavého a nesourodého jílů a pravila: „Obávám se toho, co býti má.“ Když to zvolala podruhé, nařídil jí Hlas: „*Vstup tam proti své vůli a proti své vůli jednou pak odejdi.*“ Pak teprve vstoupila duše do hmoty. A když podstoupila duše tato krajní muka, ozval se Hlas: „*Věšť, nežli můj hněv, je můj soucit.*“ Vypráví se, že to byla první slova, která náš milý praotec uslyšel.

Později vznikla řízením vůle Nevyzpytatelného v Adamovi touha po společníci, důvěrnici a přítelkyni v zahradách Edenu. Vypráví se, že se obrátil o radu nejdříve k Zemi, z níž vytvořeno bylo jeho tělo. Země mu řekla: „Ustaň. Není na tom dosti,

že má již jeden nade mnou panovat?“ Adam odpověděl: „Je jen Jeden, jenž je Jediný na zemi i na nebi. Všechna stvoření byla stvořena v páru a směřují k sjednocení a duši moji, která mi nebyla dána od tebe, zachvátila nevýslovná touha.“ I řekla Země: „Setrvej ve své nevinnosti, a vrať tak svoje tělo, které jsem ti nedobrovolně poskytla, mně, své matce.“ Adam řekl: „Nemám matky. Na koho se mám obrátit?“

Vtom se objevil Eblis, zvaný Zatracený. Dlouho již vymýšlel neblahý úskok a záštiplný plán proti našemu milému praotci. Toužil totiž po tom, aby ho zničil, a snažil se všemožně, aby našel k tomu příčinu a příležitost. Přistoupil nejdříve se svou mrzkou řečí k pávu mezi ptáky v zahradě Edenu a pravil: „Cítím velké přátelství k tobě pro tvoji krásu. Vstup do Zahrady je mi však zakázán, nikoliv mojí vinou. Skryj mne mezi peřím svého chvostu, abych tam mohl vstoupit a zbožňovat vás oba, tebe i Adama, tvého pána a velitele.“ Páv odpověděl: „Nevstoupíš tam mým úskokem, aby pak nebyl vynesena rozsudek nad mojí krásou a nádherou. V Ráji je však had odporného vzhledu, který tě tam rád dopraví.“ Páv zavolal pak hada k branám Ráje, a když se spolu dohodli a vymysleli zlomyslnou lest, schoval se Eblis hadovi pod jazyk, a dostal se tak mřížemi do ráje. Kořil se pak Adamovi a neustával mu radit, aby si vyžádal družku a důvěrnou přítelkyni, aby se jeho rozkoš zvětšila a aby byla zajištěna dědičná poslušnost jeho vlády nad Zemí. Předvídal, že mnoho z potomků Adamových případně jemu. Prosil tedy Adam denně pokorně o tuto milost. Tu mu pravil Hlas: „*Jak víš, zda ti přinese splnění tvé prosby požehnání, nebo zatracení?*“ I odpověděl Adam: „Nevím to, ale přece chci se toho odvážit.“

Jak se povídá, upadl pak Adam ve spánek, a když se probudil, spatřil naši paní Evu (budiž jí za to údělem soucit a odpuštění). Adam jí řekl: „Ó paní má a světlo mého žití, kdo jsi?“ Eva mu odpověděla: „Ó veliteli a pane můj a nejvyšší moje štěstí,

kdo jsi ty?“ Adam pravil: „Zajisté jsem tvůj.“ Eva odpověděla: „Zajisté jsem tvá.“ Od té chvíle přestali se dále vyptávat, sdružili se a stali se jedno tělo, jedna duše a jejich štěstí bylo dokonalé, nekonečné, nesrovnatelné, nepředstavitelné.

Potom, jak se vypráví, připojil se k nim tajně v ráji Eblis a současně s ním i páv. Tropili žerty a šprýmy pro našeho pána Adama a pro jeho paní Evu, dávali jim hádanky a nalézali vhodnou příležitost, aby jim malovali straky na vrbě a vodili je za nos. Jedenkrát, když bylo jejich štěstí největší, jejich radost nezměrná a jejich spokojenost dosáhla nejvyššího stupně, pravil Eblis: „Ó pane můj, a ty, moje paní, jmenujte nám nějakou věc nebo příklad, který je mimo hranice možnosti.“ Odpověděl Adam: „To je snadné. Je mimo hranice možnosti, aby přestalo slunce na obloze svítit a aby vyschly v Ráji řeky.“ Souhlasili s tím a dali se do smíchu. Nato pravil páv: „Jmenuj nám nyní i ty, paní naše, něco veselého, co jest právě tak nemožné a nepochopitelné jako věc, kterou nám řekl tvůj pán.“ Odpověděla na to naše paní Eva: „Ještě nemožnější je, aby můj pán se někdy jinak na mne díval, než jak až dosud na mne pohlíží.“ Když se tomu do sytosti nasmáli, dodala: „Nuže, služebníci naši, řekněte nám nyní i vy něco, co by bylo ještě mnohem nemožnější a nepochopitelnější než to, co jsem uvedla já.“ Tu pravil páv: „Ó Evo, paní naše, není nic nemožnějšího a nepochopitelnějšího než to, co jsi uvedla, leč že bys i ty se mohla jinak dívat na svého pána, než jak jsi až dosud na něho pohlížela.“ Nato řekl Eblis: „Není nic, ó paní má, co by překonávalo nemožností, nepochopitelností a nevěrohodností to, co ty jsi vyřkla, leč že byste se navzájem znepřátelili.“ A všichni čtyři v Ráji dali se tomu do smíchu.

Když však páv odešel a zdálo se, že je i Eblis pryč, pravila naše paní Eva Adamovi: „Pane můj a vůdce mojí duše, jak je možno, že znal Eblis naše obavy?“ Adam odpověděl: „Kte-

ré obavy, ó paní má?“ I odpověděla Eva: „Obavy, které jsou již od počátku v našem srdci, že bychom se mohli navzájem znepřátelit.“ Tu sklonil se náš milý praotec na její ňadra a řekl: „Ó družko mého srdce, i ve mně sídlila tato obava již od počátku. Jak jsi to však mohla vědět?“ Eva odpověděla: „Protože jsem z tvého těla a z tvé duše. Co učiníme?“

Když pak vyšel měsíc, přišli k zapovězenému stromu. Ležel pod ním Eblis a spal. Vesele se však probudil a pravil: „Ó veliteli můj a paní má, tohle je strom života. Ochutná-li kdo z jeho plodů, zaručí tím člověčenstvu věčné štěstí a nezmění se nic v srdci těch, kteří z něho jedli.“

Tu vztáhla Eva ruku po ovoci, ale Adam jí řekl: „Je to zapovězeno. Pojďme.“ Eva odpověděla: „Ó pane můj a zástito má, ať to padne na moji hlavu a po mně na hlavu mých dcer. Chci nejdříve ochutnat ovoce z tohoto stromu a stihne-li mne neštěstí, přimluv se za mne, anebo jez raději se mnou, aby bylo nám společným údělem věčné blaho.“

Nato pojedla z ovoce a dala i jemu ochutnat. Vtom zmizela kolem nich všechna nádhera ráje a oba shledali, že jsou nazí a zmocnil se jich stud a lítost. Pak obvinil Adam, jak se vypráší, Evu u trůnu Všudypřítomného. Ale naše paní Eva (začež jí budiž milost a odpuštění) vzala všechnu vinu na sebe za to, co se stalo.

Když dostal had i páv každý svůj díl za zlomyslný úskok (neboť potrestání Eblise bylo odloženo), byl vynesena nad Adamem a Evou boží rozsudek a byli vyhnáni z ráje těmito slovy: „*Odejděte odtud a buďte si nepřáteli.*“ Adam řekl: „Slyšel jsem však, že je tvůj soucit větší, nežli tvůj hněv.“ I odpověděl mu Hlas: „*Řekl jsem. Místo všeho zatracení platíž tento rozsudek.*“ Odešli tedy a brány zahrady Edenu se zavřely za nimi.

Dále zaznamenávají ti, kteří řadí k sobě slova jako perly a vyprávějí o minulých věcech: Když náš výtečný praotec Adam a jeho úctyhodná manželka Eva byli takto z ráje vyhnáni, nastal prý nárek v zahradě Edenu mezi zvířaty, o něž Adam pečoval a s nimiž se paní Eva mazlila. Jediný krtek zůstal tím nedotčen, neboť je mu vrozeno rýti v půdě a vyhýbat se slunečnímu světlu. Byl od přirozenosti zlomyslný a zjevem nevzhledný, ale vůle Všemohoucího (jehož jméno budiž pochváleno), dala mu oči, jimiž viděl do dálky ve slunci i ve tmě.

Když slyšel krtek boží rozkaz, že mají být vyhnáni z ráje, pomyslí si ve své nečisté mysli, že by mohl tajným pozorováním a skrytým špehováním nabýti užitku a povýšení. Následoval tedy, hrabaje v zemi, našeho praotce a jeho vznešenou manželku a pozoroval oba v jejich bídě, v jejich ponížení a v jejich neštěstí. A zatím byla zahrada Edenu bez něho.

Když je dosti dlouho pozoroval a byl si svou věcí jist, vrátil se rychle, hrabaje v zemi, a volal na strážě u bran Ráje: „Otevřete! Přináším spolehlivé a hrozné zprávy.“ Byl tedy vpuštěn do ráje a zůstal tam klidně ležet až do večera. Pak pravil: „Mohou ti zatracenci nějakým způsobem uniknouti rozsudku?“ I bylo mu odpověděno: „*Nijakým způsobem nemohou mu uniknout, ani se mu vyhnout.*“ Na to řekl krtek: „Viděl jsem, že mu unikli.“ Ozvala se odpověď: „*Řekni, co jsi viděl.*“ I odpověděl krtek: „Dvojice, která má žít ve vzájemném nepřátelství, odpadla od Tebe a odpírá Tě uctívati a Tobě se klaněti. Také není mezi nimi nijakého nepřátelství, naopak žijí spolu v dokonalém štěstí, a nedosti na tom, zvolili si nového boha.“ I odpověděl mu Hlas: „*Popiš, jak vypadá ten bůh?*“ Krtek odvětil: „Jejich bůh je docela malý, jemně zarůžověle zbarvený, nahý, buclatý a usmívá se. Ustlali mu na pažitu, naplnili mu ruce kvítím, zbožňují ho a netouží po větším štěstí.“ Ozvala se odpověď: „*Řekni jméno toho boha.*“ I pravil krtek: „Jeho jméno jest Quabil (Kain) a dosvědčuji, že jsem vi-

děl na svoje oči, že je to jejich bůh, jejich sjednotitel a jejich utěšitel.“ Bylo mu odpověděno: „*Proč jsi přišel k nám?*“ Krtek řekl: „Z píle a horlivosti, aby se mi dostalo vyznamenání a v naději na odměnu.“ I pravil mu Hlas: „*Tak tedy používáš oči, které jsme ti dali?*“ Odpověděl krtek: „Udělal jsem to tak, jak jsem mohl nejlépe.“ I ozval se Hlas: „*Toho nepotřebuji. Nezvěťšil jsi jejich trest, nýbrž svůj. Od nyníška zakalí se ti oči, ať jsi na zemi nebo pod zemí. Není dobře špehovati boží stvoření, jemuž jsou dovoleny úlevy.*“ I zakalily se krtkovi oči a zakrněly mu a až do dnešního dne je jeho osud žalostný, ať na zemi nebo pod zemí.

Ale dvojici, Adamovi a Evě, byla poskytnuta úleva, až dorostli Habil a Quabil a jejich sestry Labuda a Aqlemia. Tu přišel z kamenitého Kabulu k zástupci Nejvyššího a k jeho manželce páv, jemuž vděčil prokletý Eblis, že se dostal tajně do zahrady Edenu. Laskavě ho přivítali a měl podíl na všem, co podnikali a o čem přemýšleli. A on se jim odvděčoval obojetnými řečmi a podlými radami, že se dívali na rajske rozkoše, o něž přišli, s domýšlivostí a vzpomínali na ně se zatvrzelostí.

Tu ozval se Hlas, který pravil věrnému archandělu Jibrailevi: „*Jdi a sleduj bedlivě tuto dvojici a bude-li třeba, rozestři nad nimi štít své dobroty. Neboť byl jsme je i na okamžik postoupili Eblisovi, nemají přece jen upadnout do nenávratné zkázy.*“ Následoval tedy Jibraile našeho prvotního zástupce a paní Evu – jíž budiž dána milost a odpuštění – a dával na ně pozor všude, kam přišli na své pouti světem. Nikdy však neslyšel, že by naříkali pro svoje hříchy.

Vypráví se, že byli nepřetržitě sto let vlivem páva pod neblahou vládou zatvrzelého Eblise, který čarodějnou mocí hromadil kolem nich obětní dary potravin, nápojů a nádherných rouch k velkému jejich potěšení a denně k nim docházel, aby je uctíval jako bohy. (Také tohle bylo předurčeno vůlí Nevyzpy-

tatelného.) Později zestárli a oči se jim zakalily, jejich mysl potměněla a úsměv jim vymizel se rtů. Když pozoroval výtečný archanděl Jibrail, že se přestali smát, vrátil se mezi služebníky Páně a zvolal: „Tvoje tvory, které hlídám, stihlo největší neštěstí! Z obličejů vymizel jim úsměv a nemají nyní žádnou výhodu před velbloudem a dobytčetem.“ I bylo mu odpověděno: „*Tak to bylo předem určeno. Bdi nad nimi dále.*“

Když uplynulo dalších sto let, přišel Eblis – jehož osud je zpečetěn – k Adamovi, aby se mu klaněl, jak činíval, a pravil: „Ó pane můj, můj příznivče a učiteli dobra i zla, koho jsi kdy spatřil na celém světě, kdo by byl moudřejší a dokonalejší, nežli jsi ty?“ Adam odpověděl: „Nikdy jsem nepoznal takového tvora.“ I otázal se Eblis: „Mohl sis kdy takového tvora představit?“ Adam odvětil: „Mohl jsem si ho představit jen ve snu.“ Na to odpověděl Eblis: „Nedbej snů. Vznikají z nadbytku potravy. Vztáhni ruku svou a zmocni se světa, který jsi stvořil.“ I zmocnil se tedy Adam hor, které srovnal se zemí, řek, jež odvedl z jejich řečišť, světél nebeských i ohňů podzemních a donutil je, aby mu sloužily a pracovaly pro něho. Vše nazval na věky vlastnictvím svým a svých dětí. Pak se ho otázal Eblis: „Ó udržovateli můj a koruno mé víry, kdo ti dal tyto prospěšné věci?“ Adam odpověděl: „Můj duch a má ruka si je opatřila.“ Řekl Eblis: „Velebme dárce!“ I velebil Adam sama sebe zvučným hlasem a vystavěl oltář a na oltář dal zrcadlo. Neustával sama sebe zbožňovati v zrcadle a denně sebe sama velebiti před oltářem jménem a vlastnostmi Všemohoucího.

Dějepisci tvrdí, že páv při této příležitosti rozestřel nádheru svého chvostu a stanul po boku našeho prvního zástupce a že ho zahrnoval lichocením a uctíváním.

Po dalších stu letech vzbudil Všemohoucí – jehož jméno budiž pochváleno – kruté výčitky v nitru páva. Páv složil vě-

jíř svého chvostu, usedl na horu Serendib a dal se do pláče. Tu přistoupil k němu věrný a osvědčený archanděl Jibrail a otázel se: „Jak to, že dolehla na tebe odplata, ty nejméně příjemný ze všech ptáků?“ Páv odpověděl: „Ačkoliv jsem neměl nikterak v úmyslu dopomoci Eblisovi do zahrady zapovězeného stromu, přece jsem jej odkázal na hada, ke zchytralé lsti – jak je známo tobě i Vševědoucímu. Prohnaností hada dostal se Eblis, schován pod jeho jazykem, tajně do Ráje. Proto změnil Alláh můj ladný hlas v nepříjemný skřek, zohyždil moje pěkné nohy a zavrhl mne do kraje kamenitého Kabulu. Nyní se obávám, že mne zbaví i mého chvostu, který je ozdobou mých dnů a rozkoší mých očí. Obávám se toho, ó sluho boží, a proto se kají.“ Na to řekl Jibrail: „Káti se neznamená jen přiznat vinu, ale napraviti způsobené zlo a dokázati, že jsme se polepšili.“ I pravil páv: „Osviř moji stezku a přesvědč se o mé upřímné vůli.“ Řekl Jibrail: „Adam mne naplňuje starostí. Nečistým kouzlem Eblisovým sešel z cesty pokory a denně sám sebe zbožňuje u oltaře před zrcadlem.“ Odpověděl páv: „Ó posle trůnu Nejvyššího, dotázal jsi se o radu paní Evy?“ Jibrail odvětil: „Proč jsem se měl otázat?“ I pravil páv: „Protože když vyšel rozkaz, aby byli vypuzeni z Ráje, byla vyřčena slova: *‘Odejděte odtud a buďte si nepřáteli.’* A na těch slovech se nic nezměnilo.“ Jibrail odpověděl: „Jaký bude toho důsledek?“ Páv pravil: „Vyměňme si na chvíli svoje podoby a ukáži ti, co z toho pojde.“

Pak donutil Jibrail páva k přísaze, že mu vrátí po uplynutí určité doby jeho podobu bez úhony a beze lsti, a výměna byla provedena. Jibrail se smrštil do podoby páva a páv se proměnil v nádhernou postavu Jibrailovu, přistoupil k paní Evě a pravil: „Kdo je bůh?“ Paní Eva odvětila: „Jeho jméno je Adam.“ I pravil páv: „Proč je bohem?“ I odpověděla paní Eva: „Protože ví, co je dobro a zlo.“ Páv se otázel: „Jak dospěl k tomuto poznání?“ Paní Eva odvětila: „Abych pravdu řekla, byla jsem to

já, která jsem mu to poznání přinesla ve svých rukou ze stromu v zahradě Eden.“ I řekl páv: „Nepřekonatelně veliká je, ó paní Evo, tvoje skromnost a pokora.“ Pak ji opustil a vrátil se k Jibrailovi nedlouho před hodinou večerní modlitby. Pravil tomuto věrnému a osvědčenému andělovi: „Zůstaň, prosím, v mé podobě u oltáře, až přijde hodina modlitby.“ Jibrail s tím souhlasil, čistil si zobákem před oltářem peří, rozevřel vějíř svého chvostu a kloval mezi svými pařáty zcela podle zvyku skutečných pávů, až přišel náš dobrý praotec Adam a jeho vznešená manželka. Když pak Adam poklekl před zrcadlem, aby sám sebe zbožňoval, pozoroval Jibrail, že stanula paní Eva rozmrzele stranou a konečně se otázala: „Cožpak nemám vůbec podílu na tomto zbožňování?“ Adam odpověděl: „Máš, ó paní má, velký a náramný podíl na tom, totiž abys mne velebila a zbožňovala bez ustání.“ Řekla paní Eva: „Jsem však syta toho zbožňování. Nepostavíš-li mi také oltář a neuděláš-li pro mne zrcadlo, zůstanu nadále vzdálena nejen této bohoslužby, ale i tvého lože.“ A pak odešla. Tu se otázal Adam Jibraila, kterého považoval za páva: „Co mám činit? Nepostavím-li jí oltář, bude mi tato žena po mém boku ve dne útrapou a za noci mukou a na zemi nebude již míru.“ Jibrail odpověděl hlasem páva: „Aby byl zachován na zemi mír, vystav jí také oltář.“ I vystavěli oltář se zrcadlem, rozměry i nádherou úplně stejný jako oltář, který si postavil Adam. A Adam dal rozhlásiti po celém světě, že jsou nyní dvě božstva na zemi – jedno muž a druhé žena.

Pak přišel páv v postavě Jibrailově k paní Evě a pravil: „Proč je, paní všeho světla, tvůj oltář po levici a oltář mého pána po pravici?“ Řekla paní Eva: „Je to omyl, který lze napravit.“ A napravila jej vlastníma rukama. Našeho dobrého praotce zachvátila veliká nevole. Pak se objevil Jibrail v podobě páva u Adama a pravil: „Ó pane můj a nejmoudřejší ze všech, co tě tak pohněvalo?“ Adam řekl: „Co mám činit? Žena, kterou cho-

vám v srdci svém, změnila vhodná místa obou oltářů. Nestrpím-li této změny, bude mne soužití dnem i nocí a na zemi nebude již osvěžení.“ Jibraíl odpověděl hlasem páva: „Aby zůstalo na zemi zachováno osvěžení, snes tuto záměnu.“

I modlili se tedy u vyměněných oltářů, u oltáře ženy po pravici a u oltáře muže po levici.

Pak přišel páv v postavě Jibraila, vezdy důvěryhodného, k naší paní Evě a pravil: „Ó nepřírovnatelná a všeploďící, nejsi snad náhodou matka Quabila a Habila (Kaina a Ábela)?“ Paní Eva odpověděla: „Jsem jejich matkou nikoliv náhodou, ale podle nezměnitelného zákona přírody.“ I řekl páv hlasem Jibraila: „Budou právě takoví, jako je Adam?“ Paní Eva odvětila: „Zajisté, a mnoho jiných také.“ Páv v podobě Jibraila pravil: „Ó paní hojnosti, pouč mne nyní o tom, kdo je důležitější, matka, nebo dítě?“ Paní Eva odvětila: „Zajisté matka.“ Proměněný páv na to řekl: „Ó velitelko má, poznávám-li nyní, že mají jedině v tobě počátek všechna pokolení muže, který se nazývá bohem, nač je ještě třeba muži oltáře?“ Paní Eva odpověděla: „Je to omyl. Nepochybuj, že bude napraven.“ A v hodině modlitby rozmetala oltář po levici. Adam řekl: „Proč jsi to učinila, ó paní má, k obrazu mému stvořená?“ I odpověděla paní Eva: „Poněvadž se ukázalo, že je ve mně všechna dokonalost, potomstvo, všechna nádhera, hrůza a moc. Skloň se přede mnou a modli se ke mně.“ Adam odpověděl: „Ale, ó paní má, vždyť jsi Eva, moje žena, a žádné božstvo. Věděl jsem to již od počátku. Jen aby zůstal zachován mír, nebránil jsem tomu, aby ti byl postaven oltář.“ Paní Eva odvětila: „Ty však, ó pane můj, jsi Adam, můj muž, a nade vše pomyšlení toho vzdálen, abys byl vůbec nějakým božstvem. Věděla jsem to již od počátku. A neustanu to hlásati, i kdyby měl být porušen všechen mír světa.“ Pravila to s důrazem. Zasypávali se vzájemně výčitkami, hádali se a vyzrazovali si svoje myšlenky a nejvnitřnější přání. Zatím

páv od nich rychle odešel a přistoupiv k Jibrailevi, řekl: „Vraťme se každý zase do své podoby, neboť hodina osvětlení se přiblížila.“

Vzali tedy oba na sebe zase původní podobu, bez úskoků a beze lsti, a vrátili se k oltáři a vyslechli až do konce rozmluvu našeho prvního zástupce a jeho vznešené choti. Ti však se neustávali vaditi a vytýkati si vše, co vypožorovali, zjistili nebo se jen domýšleli.

Když ustali konečně váleční ořové proháněti se na nivách vzpomínek, když netloukly již paličky zloby do bubnu důkazů a pták sporu nalezl útočiště ve skalách mlčení, uklonil se vynikající a spolehlivý archanděl Jibrail před naším dobrým praotcem a řekl: „Ó pane můj a studnice vší moudrosti, je dovoleno klanět se viditelnému bohu?“

Tu se uvolnila milosrdnou rukou Alláhovou pouta v hrdle našeho prvního zástupce, z prsou mu spadla tíha a smál se z plna hrdla a pravil: „Alláh mi svědkem, nejsem Bůh, ale muž nejohavnější ze všech žen, kterou miluji a které nemohu postrádati více než cokoli jiného.“ Až dlouho do noci bavit pak neustále Jibraila vyprávěním o pošetilostech a nerozumu naší paní Evy.

Také páv se uklonil před paní Evou a pravil: „Je dovoleno klanět se zdroji prapůvodu a dokonalosti?“ V hrdle paní Evy uvolnila se pouta, zasmála se hlasitě a vesele a pravila: „Alláh mi svědkem, nejsem vůbec žádné božstvo, ale žena tohoto obyčejného muže, kterého přese vše miluji z celé své duše.“ A pak zabavovala páva vyprávěním o hlouposti a dětinskosti našeho dobrého praotce až do slunce východu.

Pak přistoupil k ní Adam a oba se zahleděli na sebe se smíchem. Adam pravil: „Ó paní má a koruno mého soužení, je mír mezi námi?“ Paní Eva odpověděla: „Ó pane můj a jediná při-

čino mého nerozumu, je mír – až do té doby, kdy se naskytne znovu důvod k sváru.“ Adam pak řekl: „Přijímám a беру na sebe důsledky.“ Naše paní Eva odpověděla: „Ó muži, chtěl bys, aby to bylo vše zařízeno jinak?“ Adam řekli „Ó ženo, v žádném případě bych nechtěl, aby vše bylo zařízeno jinak – ani za cenu návratu do Zahrady zapovězeného stromu. To ti přísahám při hlavě tvé a při hlavách všech, kteří naleznou v tobě svůj vznik.“ Na to odpověděla Eva: „Já ti to také přísahám.“ I rozmetali oba oltáře a vystavěli mezi nimi nový.

Jibrail a páv odešli však a klesli na tvář před trůnem Nejvyššího a vypověděli vše, co bylo řečeno. I bylo jim odpověděno: „*Kde jste je opustili?*“ Řekli: „Před oltářem.“ Odpověď zněla: „*Co bylo napsáno na oltáři?*“ Odvětili: „Příkaz vypuzení z Ráje, tak jak byl vysloven – *Odejděte odtud a buďte si nepřáteli.*“

I bylo jim odpověděno: „*Dosti! Zůstaň to tam napsáno jak pro naše zatracení, tak pro naše požehnání.*“

NEVČASNĚ

*V světě nic tu vykonáno pro zdar lidstva není,
co by nebylo již známo komus v dávném věku,
ale věk ten s vynálezcem v temno odešel.*

*Muži tomu dostalo se prabídného vděku
ústrků a nenávisti v práci každodenní,
až zahynul zcela uštván, když mu došla síla.*

*Více nežli filozofa politujme zde
duše, které předvídaly nebezpečí ztrát,
pročež chtěly zachraňovat vědění i krásu,
předčasně pak přicházely s plány mnohokrát,
by nebylo újmy nižádné.*

*Hodinu Bůh sešle na Zem, když je plnost času,
tu ji nikdo nezadrží; její hlasatel
projde krví předních hlídek, které snily – příliš brzy –,
že již uhodila.*

OKO ALLAHOVO

Kantor kláštera sv. Illoda byl příliš nadšený hudebník, aby se kromě toho staral ještě o klášterní knihovnu. Proto dal pomocný kantor, který tuto práci fanaticky miloval, po dvou hodinách diktování a psaní v skriptoriu znamení, aby se v práci ustalo. Mniši, kteří psali, odevzdali mu své listy – jednalo se o jednoduchý opis čtyř evangelií, objednaný od opata z Eveshamu – a odcházeli v dvojstupu k večeři. Jen Jean Otho, známý pod jménem Jan z Burgosu, tomu nevěnoval pozornost. Uhlazoval zlatou okrasu na miniatuře zobrazující-

cí zvěstování pro evangelium svatého Lukáše. Doufal, že je ráčí později přijmout kardinál Falcodi, papežský legát, jako dar.

„Přestaňte už, Jene,“ řekl mu mírně pomocný kantor.

„Cože? Všichni už jsou pryč? Ani jsem si toho nevšiml. Počkejte ještě okamžik, Klemente.“

Pomocný kantor trpělivě čekal. Znal Jana déle než dvanáct let. Přicházel často do kláštera sv. Illoda a na svých cestách se vždy vydával za příslušníka tohoto kláštera. Tohle právo mu bylo rádo přiznáváno, neboť se zdálo, že Jan má umění v malíčku a že zná jeho taje mnohem lépe, než kterýkoliv z mnichů kláštera.

Pomocný kantor pohlédl Janovi přes rameno na připevněný pergamen. Jako pozadí k jemně naznačené svatozáři svaté Panny byla první slova magnifikátu, malovaná zlatými, šarlatově vyzdobenými písmeny. Marie seděla, ruce sepjaty jako v údivu, před mřížovým podivuhodně propletených arabesek, v nichž byly promíseny větvičky kvetoucího oranžovníku, které jako by naplňovaly příjemnou vůni modravý prohřátý vzduch, rozprostírající se nad droboučkou, až do nejmenších podrobností provedenou krajinou ve středu miniatury.

„Zobrazil jste ji úplně jako Židovku,“ řekl pomocný kantor, dívaje se pozorně na olivově zbarvené tváře madony a na její oči plné tušení.

„A co byla svatá Panna jiného?“ Jan vytáhl napínáčky. „Klemente, kdybych se nevrátil, přijde tohle zvěstování do mého velkého evangelia sv. Lukáše, ať je dokončí kdokoli.“ Jan schoval kresbu do ochranného obalu.

„Odjedete tedy zase do Burgosu, jak jsem slyšel?“

„Ano, do dvou dnů. Nová katedrála v Burgosu působí léci-
vě na duši, i když ti stavitelé tam jsou pomalejší než hněv Boží.“